

децата, която е обусловена и от много други силни фактори – влиянието на семейството на детето и влиянието на средата, в която то расте, и естествено – общата негативна нагласа на българите към ромите, както и реакцията на ромите, които от своя страна градят негативни групови стереотипи към българите. Ясно е, че това са трудно решими проблеми. Ако обаче подходим като учителите и кажем, че нещата „просто са си така“, се отказваме да ги решаваме, преди да сме ги опознали и опитали да се преборим с тях – и тук имам предвид и българите, и ромите.

14. Що е то „интеграция“ (на ромите)?

Задавахме този въпрос в края на интервютата с младежите от кварталите „Христо Ботев“ и „Факултета“. Искахме да стигнем до тяхното разбиране на този процес, до тяхната представа за собственото им участие в него, до желания от тях резултат от процеса.

За „интеграция на малцинствата“ и на ромите в частност се заговори в България през последните десетина години. Първият национален документ беше „Рамкова програма за равнопоставена интеграция на ромите в българското общество“, подписана през 1999 година. Последваха я множество стратегии, програми и планове за действие както на национално, така и на регионално, и на общинско равнище. Дори да допуснем, че етническите българи не ги познават, нямат интерес към подобни документи, отнасят се резервирано към тях, независимо дали и доколко се замислят по проблемите, които тези документи се опитват да решават („Стига сме толерирали циганите“, „Циганите са привилегирани в България“ е често срещана реакция), очакването ни беше, че ромите и особено младите роми, които биха искали да живеят по различен начин (за някои това е необосновано допускане, но изследването ни го потвърждава), дори да не ги познават, имат свое собствено мнение и отношение по толкова „модерната“ тема „интеграция“ на ромите. Все едно как точно се разбира „интеграция на малцинства/роми“ като процес, не